

Sananselitystä

Sananselityksissä käsitellään kirkkovuoden kunkin pyhäpäivän yhtä evankeliumikirjan tekstiä. Selitykset on tarkoitettu sekä sanankuulijoille että sananjulistajien avuksi. Tämä jakso alkaa 1. paastonajan sunnuntaista 18.2. ja päättyy 2. pääsiäispäivään 2.4.

Jeesus, kiusausten voittaja

MARK. 1:12–13

1. PAASTONAJAN SUNNUNTAI
(INVOCAVIT) 18.2.

Paratiisista alkaen paha on kiusannut ihmistä tuhotakseen hänen uskoaan Jumalaan. Kiusaaja sanoi: ”Onko Jumala todella sanonut...?” Ihmisen etukäteen saamaan varoitukseen kuolemasta synnin seurauksena se vastasi: ”Ei, ette te kuole. Mutta Jumala tietää, että niin pian kuin te syötte siitä, teidän silmänne avautuvat ja teistä tulee Jumalan kaltaisia, niin että tiedätte kaiken, sekä hyvän että pahan”(1. Moos. 3:4,5). Syntiinlankeemuksen jälkeen yksikään ihminen ei ole puhdas ja vapaa kiusauksista. ”Syntinen olin jo syntyessäni, synnin alaiseksi olen sinnynt äitini kohtuun”(Ps. 51:7). Ihmisessä olevan synti on kuin tukikohta, josta käsin kiusaaja pyrkii tukahduttamaan hänessä kaiken, mikä liittyy ihmisen tietoisuuteen Jumalasta ja hänen tahdostaan. Ihmisen tunne-elämä, tahto, itsetuntemus ja arvostelukyky ovat kiusauksen kohteena. Jeesus nimitti Kiusaajaa valheen isästä: ”Saatana on ollut murhaaja alusta asti. Hän on kaukana totuudesta, se on hänelle vieras. Kun hän valehtelee, hän todella puhuu omiaan, sillä hän on valehtelija ja valheen isä.” (Joh 8:44).

Paha vastustaa tietoisesti Jumalaa. Sitä kuunnellen ihminenkin ylitti tietoisesti rajan, joka merkitsi yhteyden katkeamista Jumalaan. Adam ja Eeva olivat kyvyttömät korjaamaan tilannettaan, kun he tajusivat lankeemuksensa seuraukset. Epätoivoinen mies syytti lankeamisesta Jumalaa: ”Nainen, jonka sinä annoit minulle kumppaniksi, antoi minulle sen puun hedelmän, ja minä söin.” (1 Moos 3:12). On mahdollista, että Jumala kiusaisi ihmistä oman olemuksensa vastaisesti. ”Älköön kukaan kiusauksiin jouduttuaan ajatelko, että kiusaus tulee Jumalalta. Jumala ei ole pahan kiusattavissa, eikä hän itse kiusaa ketään.

Jokaista kiusaa hänen oma himonsa; se häntä vetää ja houkuttelee” (Jaak. 1:13). On kuitenkin huomattava, että pahan voima ja toimintavapaus ovat Jumalan rajoittamat. Hän pakottaa vihollisensäkin palvelemaan omia tarkoituksiaan ja käyttää kiusauksia omiin tarkoituksiinsa. Päivän evankeliumi osoittaa sen.

Jeesuksen koko elämä oli kärsimystä, mutta se oli myös Jumalan tahdon toteuttamista ja hän halusi sitä. Hänen pelastussuunnitelmansa meitä varten oli päätetty jo ennen maailman luomista. Hän toimi kaikessa päätöksensä ja lupaustensa mukaisesti. Jo paratiisissa hän lupasi Vapahtajan, joka voittaa pahan ja kuoleman ja joka antaa merkityksen koko elämälle. ”Mikään, mikä on syntynyt, ei ole syntynyt ilman häntä” (Joh. 1:3).

Vapahtajan oli oltava ihminen, meidän kaltaisemme, sillä syntiinlankeemus teki ihmisestä Jumalan lain edessä syyllisen ja rangaistuksen alaisen. Jumalan Poika oli meidän ihmisveljemme, mutta ilman syntiä. Siksi kuoleamalla ei ollut häneen valtaa. Jeesus puhui henkensä antamisesta, mutta ei sen menettämisestä: ”Kukaan ei sitä minulta riistä, itse minä sen annan pois. Minulla on valta antaa se ja valta ottaa se takaisin. Niin on Isäni käskenynt minun tehdä” (Joh. 10:18). Jeesuksella oli valta sovittaa koko ihmiskunnan synti. Hän oli Jumalan lain täyttävä siinä, että hän eli puhtaan elämän ja siinä, että hän kärsi, niin kuin ihmisen tuli synneistä kärsiä, vaikka hän kärsi muitten puolesta. Me olemme syytöksistä vapaat turvautuessamme Jeesukseen ja astumme niin myös ikuisen elämän tielle suuntanamme taivas. ”Mikään kadotustuomio ei siis kohtaa niitä, jotka ovat Kristuksessa Jeesuksessa” (Room. 8:1).

Ilman Jumalan tahtoa yksikään kiusaus, kärsimys ja kuolema ei olisi kohdannut Jeesusta. Markuksen tavoin Matteus kirjoitti: ”Henki vei Jeesuksen autiomaaahan Paholaisen kiusattavaksi” (Matt. 4:1).

Näin kiusaaja joutui kohtaamaan ihmisen, jonka usko ja sisäinen lujuus olivat rikkumattomat toisin kuin meidän, jotka olemme langenneet pois Jumalasta. Kiusaajan syytöksiltä on taitettu kärki pois. Se ei voi vaatia Jeesukselle rangaistusta. Me olemme toisen laisessa tilanteessa lain edessä. Meillä ei ole omaa puhtautta, vaan meille kuuluisi lain vaatima rangaistus. Paavali sanoi Jeesuksen ristin olevankin kristityn voimanlähteenä: ”Puhe rististä on hulluutta niiden mielestä, jotka joutuvat kadotukseen, mutta meille, jotka pelastumme, se on Jumalan voima.” (1. Kor. 1:18)

Jeesuksen kiusauksistakin on tullut kristityille lohdutuksen ja voiman lähde: ”Meidän ylipappimmehan jos kukaan kykenee ymmärtämään vajavuusiamme, sillä häntä on koeteltu kaikessa samalla tavoin kuin meitäkin koetellaan; hän vain ei langennut syntiin” (Hepr. 4:15). Kristitty on varma siitä, että Jeesus, jos kuka, voi hänet pelastaa. Jos hän ei olisi voittanut kiusauksissa, hän olisi kuin kuka tahansa meistä. ”Koska hän on itse käynyt läpi kärsimykset ja kiusaukset, hän kykenee auttamaan niitä, joita koetellaan” (Hepr. 2:18).

Kristityllä on uusi elämä ja uusi elämäntapa. Hän ei kuitenkaan pääse tässä elämässä eroon vanhasta ihmisestään, joka on perisyntin turmelema. Sen kautta kiusaajan hyökkäykset ulottuvat hänen koko elämäänsä. Siksi hän tarvitsee avukseen Jeesuksen ja hänen esimerkinsä. Jeesus tukeutui kiusauksissa Jumalan sanaan. Hänen antamansa lupauksen Pietarille rukoilla omiensa puolesta, saa jokainen kristitty omistaa itselleen (Luuk. 22:31,32). Koetusten helteessä kristittyä lohduttaa Jumalan lupaus Paavalin kautta: ”Hän ei salli kiusauksen käydä teille ylivoimaiseksi, vaan antaessaan teidän joutua koetukseen hän samalla valmistaa pääsyn siitä, niin että voitte sen kestää” (1. Kor. 10:13). ●

Antti Herkkola

Rovasti, Tampere

Minulla on sinulle puhuttavaa

LUUK. 7:36-50

2. PAASTONAJAN SUNNUNTAI 25.2.

Luukas vie meidät suljettujen ovien taakse, fariseus Simonin olohuoneeseen, jossa Jeesus on vieraana. Pääsemme aterialle ja seuraamaan herkkää ja monitahoista kohtausta, jossa syntinen nainen peesee Jeesuksen jalat kyynelillä, suudelmilla ja kalliilla öljyllä. Fariseus pahastuu tästä – vaiko ennemmin siitä, että Jeesus ei ymmärtänyt millaisen naisen kanssa oli tekemisissä? Lempeästi mutta määrätietoisesti Jeesus ojentaa fariseusta vertauksen avulla: joka saa suuren synnin anteeksi, rakastaa paljon.

Muut evankelistat sijoittavat tapahtuman – saman tai ainakin hyvin samankaltaisen – Betaniaan ja juuri ennen Jeesuksen kuolemaa. Myös Matteus ja Markus mainitsevat Simonin ja tietävät lisätä, että hän oli parantunut spitaalista. Johanneksen mukaan voitelu tapahtuu Martan, Marian ja Lasaruksen luona ja mainitsee Marian olleen se, joka voitelee Jeesuksen. Johanneksellakin tämä tapahtuu Jeesuksen kuolemaa varten, kuusi päivää ennen pääsiäistä. Luukkaan evankeliumissa kertomus on siis poikkeuksellisen aikaisin. Muilla kertomuksen pääsisältö on siinä, että Jeesusta valmistellaan kuolemaan, ja ”kaikkiialla maailmassa, missä ikinä evankeliumin sanoma julistetaan, tullaan muistamaan myös tämä nainen ja kertomaan, mitä hän teki”. Luukas painottaa Jeesuksen valtaa antaa synnit anteeksi ja paljosta armahdetun rakkautta.

Nainen ei taida tavata Jeesusta ensimmäistä kertaa. Ainakin hän tietää varsin hyvin kenen jalkojen juureen asettuu. Myös Simonille Jeesus on tuttu, onhan Jeesus hänen illallisvieraansa. Synagogassa vierailevalle opettajalle oli kohteliasta tarjota ateria – kenties kyse oli tästä. Luukas kertoo myös muista tapauksista, jol-

loin Jeesus on fariseuksen kodissa ateriolla.

Sekä syntinen nainen että fariseus tuntevat Jeesuksen, siinä ei siis ole eroa. Mutta kumpi tuntee itsensä? Samaa kysytään meiltä: mitä me tarvitsemme Jeesukselta? Maineikasta seuraa, antoisaa opetusta vai sielun pelastusta ja syntien anteeksi-antoa? Itseluottamus lommoilla, itsetunto nollassa ja sydän särkyneenä – sellainen ihminen on valmis kohtaamaan Jeesuksen vapahtajana. Halpoihin ongelmiin riittävät halvat messiaat, mutta aito hätä vaatii aidon.

Jeesus luettelee tavat, joilla syntinen nainen rakasti Jeesusta. Hän myös huomauttaa Simonille sen, mitä fariseus oli jättänyt tekemättä. Syntinen nainen teki rakkauden tekoja, koska hän rakasti, ja hän rakasti, koska hän tiesi saaneensa paljon anteeksi. Joka on saanut anteeksi paljon, rakastaa paljon. Paras tapa löytää uudelleen himmentynyt rakkaus Jeesukseen on tutkia sitä, mitä hän on meille tehnyt. Ihmisen rakkaus Jumalaan löytyy Jumalan rakkaudesta ihmiseen.

Perikoopin käännekohta on Jeesuksen hellän määrätietoinen lause: ”Simon, minulla on sinulle puhuttavaa.” Onko Jeesuksella puhuttavaa myös minulle? Eiköhän. Uskallanko vastata kuin Simon: ”Puhu vain, opettaja.” Vaatii nöyryyttä katsoa Jeesusta silmästä silmään ja kuunnella, mikä omassa sydämessä on pielesä. Kysyy kuuliaisuutta muuttaa tapojaan. Siihenkin Jeesus meitä kuitenkin kutsuu. Lempeästi Jeesus opettaa Simonille, missä kohdassa hän on erehtynyt. Jeesus avaa Simonin silmät näkemään koko kaupungin tunteman huonomaineisen syntisen sellaisena kuin hän on Jeesuksen silmissä, lattialla, pelastajansa jalkojen juuressa itkevänä, syntejään katuvana ja armahdetuna Jumalan kuvana.

Opettaja katsoo puoleemme ja korjaa virheemme. Päivän teksti kutsuu meitä

tarkastelemaan omaa elämäämme ja asennettamme toisiin ihmisiin. Ymmärrämmekö oman tilanteemme Jumalan edessä? Entä muiden? Miten Jeesus näkee ne, joille minä en anna arvoa?

Kertomus liittyy evankeliumien suureen kysymykseen siitä, kuka Jeesus oikein on. Simon ottaa hänet vieraakseen opettajana, mutta saa nähdä hänen olevan jotain muutakin, jotain suurempaa. Jeesus on pelastaja, vapahtaja, armahtaja, syntien anteeksiantaja. ”Kristuksen veressä meillä on lunastus, rikkomustemme anteeksianto.” ●

Antti Koskenniemi

TM, nuorisotyöntekijä SEKL

Jeesus, Pahan vallan voittaja

JOH. 8:46-59

3. PAASTONAJAN SUNNUNTAI

Jeesus on Jerusalemissa ja väittelee heidän kanssaan, joita Johanneksen evankeliumissa kutsutaan juutalaisiksi. Jeesus sanoo, että hän ei ole tehnyt syntiä ja puhuu totta. Hän sanoo Abrahamin nähneen hänen päivänsä ja kutsuu Jumalaa Isäkseen. Juutalaiset ovat sitä mieltä, että Jeesus on samarialainen – juutalaisten mielestä halveksittua kansaa – ja hänessä on paha henki. Väittelyn osapuolilla on vastakkaiset käsitykset eivätkä molemmat voi olleet oikeassa. Jeesuksen vastustajat olivat väärässä ja Jeesus kertoi, miten asia on.

Näin on nytkin – Jeesus on oikeassa. Joskus sanotaan, että kunpa tietäisimme, mitä mieltä Jeesus on, ja sitten tietäisimme, mitä tästä pitäisi ajatella, mutta emme tiedä. Ja puhutaan asiasta, johon Raamattu kyllä ottaa kantaa mutta suorat lainaukset Jeesuksen puheista eivät. Jos näin sanotaan, on omaksuttu käsitys Raamatusta, joka ei ole luterilaisen uskon mukainen. Sen mukaan koko Raamattu on Jumalan sanaa. Jeesus puhuu myös muissa Raamatun kohdissa kuin niissä, joissa

lainataan suoraan hänen sanojaan. Apostolit olivat hänen valtuuttamia ja hänen edustajiaan ja kertoivat, mitä heidän lähettäjänsä sanoo. Luemme Raamatun kokonaisuutena ja Uudesta testamentista käsin. Jos emme ajattele Raamatusta näin, miksi ajattelimme, että ne suorat lainaukset Jeesuksen puheista kertovat Jeesuksen kannan? Voidaanhan sanoa, että nekin ovat jonkun ihmisen kirjoittamia, ehkä hänen muokkaamia tai keksimiään, eikä voi sanoa, ei ainakaan varmasti, että Jeesus oli tuota mieltä.

Aika usein viljellään ajatusta, että kaikki käsitykset ovat lopulta hyviä ja oikeita – tai yhtä huonoja ja vääriä – koska totuutta ei voida tietää. Jeesus ei ajatellut näin. Keskustelu juutalaisten kanssa sunnuntain evankeliumissa kertoo aivan muuta. Jos ajatellaan, että uskonasioissa on vain mielipiteitä, sanotaanko Jeesuksellekin, että hänen käsityksensä on yksi mielipide ja puheenvuoro muiden samanarvoisten joukossa? Miten hyvä uskoa, että Jeesus tietää ja puhuu Raamatusta. Tämä on myös oikeaa arkuutta hänen edessään, joka on niin paljon enemmän kuin me. En rohkene olla eri mieltä hänen kanssaan.

On asioita, joihin Jeesus ottaa kantaa ja kertoo, miten niissä tulee ajatella, uskoa tai toimia. Sitten on asioita, joihin Raamattu ei ota kantaa. Niissä tulisi sietää paljon enemmän erilaisuutta kuin usein siedämme. Yksi ajattelee noin, toinen uskoo toisin ja kolmas tekee eri tavalla kuin on minun tapani, ja näin saa olla. Emme voi sitoa toisia sellaiseen, mihin Raamattu ei sido, eikä meidän tarvitse suostua toisten sidottavaksi, jos Raamattu ei vaadi sitä. Järkeä saa käyttää. Kuitenkin joskus tulee luopua tästä vapaudesta rakkauden vuoksi – ettei loukkaisi toista.

Jeesus kysyi niiltä, joiden kanssa väitelteli, voiko joku heistä osoittaa hänen tehneen syntiä. Minä en voisi kysyä noin, eikä kukaan ihminen. Olisi helppo osoit-

taa meidän tehneen väärin. Mutta Jeesus ei tehnyt syntiä. Miten hän toimi ja mitä hän sanoi, oli aina oikein. Tulee katsoa häntä ja sitten tiedämme, mikä on Jumalan tahdon mukaista. Jumalan tahdon mukaista oli ja on olla syntisten ystävä, antaa synnit anteeksi tai ajaa temppelistä pois myyjiä, jotka ryöstävät. Katsomme Jeesusta, kun luemme, mitä Raamattu kertoo hänestä. Koska ei voitu osoittaa Jeesuksen tehneen syntiä, hän on hyvä eikä hänessä ole mitään paha. Siksi on turvallista jäädä hänen käsiinsä tai ruukoilla, että tapahtuu hänen tahtonsa. Jos meille tapahtuu hänen tahtonsa, joka on hyvä eikä ollenkaan paha, paremmin meille ei voi käydä.

Abraham oli siis nähnyt Jeesuksen päivän. Johanneksen evankeliumi alkaa toteamuksella: Alussa oli Sana. Johannes kertoo, että Sana tarkoittaa Jumalaa, ja juuri häntä, jossa Jumala tuli ihmiseksi ja puhui. Tämä Sana oli jo ennen maailman luomista ja hänen voimallaan luotiin kaikki. Siksi hän tietysti oli myös jo Abrahamin aikana. Johanneksen evankeliumista on sanottu, että se on vastaus kysymykseen, kuka Jeesus on. Lukijoille se kerrotaan jo evankeliumikirjan alussa, monille kirjan henkilöille se paljastuu vähitellen ja toisaalta monet – kuten nyt mainitut juutalaiset – eivät tajua, että Jeesus on hän, joka on ollut aina. Tuomas, joka ei ensiksi usko, lausuu ensimmäisenä uskontunnuksen, johon koko kirja tähtää: Jeesus on Herra ja Jumala (Joh 20:28).

Jeesus lupaa niille, jotka pitävät kiinni hänen sanastaan, etteivät he kohtaa milloinkaan kuolemaa. Usein hautajaisissa luetaan samankaltainen kohta: Jeesus lupaa sille, joka uskoo häneen, ettei tämä ikinä kuole (Joh 11:26). Kyse on elämästä, jonka saa Jeesukselta. Elämä hänen ja hänen Isänsä yhteydessä ja omana ei pääty koskaan. Ihmisen syvin tarve täytyy ja jatkuu ikuisesti.

Jeesus kertoi Abrahamin iloinneen nähdessään Jeesuksen päivän. Meilläkin on sama syy iloon. On Jeesus ja mitä hän teki. Voimme tuntea Jumalan, joka rakastaa meitä, on syntien anteeksiantamus ja ikuinen elämä hänen luonaan, ei tarvitse yrittää ansaita vaan saa lahjana, koska Jeesus on ansainnut. Miten ilo näistä näkyy meissä? Mikä saisi meidät osoittamaan iloa siitä hyvästä, jota olemme Jumalalta saaneet? Ja niin evankeliumi houkuttelisi enemmän ja useampia. Teeskentely ja näytteleminen yleensä karkottavat, aito ilo herättää kiinnostusta ja voi saada kysymään, mistä tätä iloa saa. Sitä saa Jumalan hyvydestä ja hänen hyvistä teoistaan – siitä että oppii tuntemaan ja saa kokea niitä. ●

Jari Rankinen

Suomen teologinen instituutti,
vs. pääsihteeri

Monenlaista nälkää

JOH. 6:48–58

4. PAASTONAJAN SUNNUNTAI 11.3.

Freud on sanonut, että ”ihmisellä on rakkauden nälkä.” Ihminen kaipaa sitä, että joku rakastaisi häntä täysin ilman ehtoja. Hän toivoo, että joku hyväksyisi hänet aivan sellaisena kuin hän on. Hän unelmoi siitä, että joku arvostaisi häntä hänen itsensä tähden ilman suorituksia ja ansioita.

Jung sanoo: ”Ihmisellä on turvallisuuden nälkä.” Kauan sitten TV-uutisten toimittajalta **Knud Mölleriltä** kysyttiin, miksi ihmiset ovat niin kiinnostuneita uutisista. Hän sanoi: ”Ihmiset katsovat uutisia kuullakseen, että maailmassa ei ole tapahtunut mitään sellaista, mikä voisi järkyttää heidän omaa turvallisuuttaan”. Kaikki se kauheaa, mikä maailmassa on tapahtunut, on ihmisille hyvä uutinen niin kauan, kuin se ei uhkaa meidän omaa turvallisuuttamme.

Adler sanoo: ”Ihmisellä on tarkoitukseen nälkä.” Tuskin mikään on niin sietämätön kärsimys kuin tunne sitä, että elämällä ei ole tarkoitusta. Nuorena minä koin oman elämäni juuri tällaiseksi, tyhjä, turha ja tarkoitukseton. Istuin usein Heinolan rautatiesillan kaiteella miettien, heittäydynkö alas vai en. Sinne koskien kuohuihin päättyisi taas yksi tarkoitukseton elämä.

Enkelten leipää. Israelilaiset olivat erämaassa saaneet syödä enkelten leipää. Se oli heille tarjolla joka aamu uutena ja tuoreena. Huomisesta ei tarvinnut mu-rehtia, koska huomenna sitä oli taas runsaasti tarjolla. ”Joka aamu on armo uus, miksi huolta siis kantaa?”

He ovat hylänneet Jumalan. Ihmiset hapuilevat ja harhailevat tämän maailman kaivoilla saamatta sieltä tyydytystä sisäiseen nälkään ja janoon. Siksi Jumala kutsuu profeetta Jesajan kautta: ”Miksi punnitsette hopeaa maksuksi siitä, mikä ei ole leipää, vaihdatte työstä saamanne palkan siihen, mikä ei tee kylläiseksi? Kuulkaa minua, niin saatte syödä hyvin, te saatte nauttia parhaista herkuista. Kuulkaa minua, tulkaa minun luokseni, kuulkaa, niin te saatte elää!” (Jes. 55:2–3).

Voisitko edes kuvitella sellaista mahdollisuutta, että sisimpäsi olisi täysin tyydytetty ja täynnä elämää? Jeesus on antanut huikean lupauksen: ”Minä olen elämän leipä. Joka tulee minun luokseni, ei koskaan ole nälissään, ja joka uskoo minuun, ei enää koskaan ole janoissaan” (Joh 6:35).

Rakkauden nälkä. Jeesus voi täydellisesti tyydyttää meidän rakkauden nälän. Hän on Itse Rakkaus! ”Iankaikkisella rakkaudella minä olen sinua rakastanut, sen tähden minä olen vetänyt sinua puoleeni armosta” (Jer. 31:3 KR33). ”Ja Hän osoittaa rakkautensa meitä kohtaa siinä, että Hän kuoli meidän puolestamme, kun me olimme vielä syntisiä” (Room. 5:8). Ongelma

ei ole siinä, etteikö Hän rakastaisi meitä, vaan siinä, että meidän on vaikea ottaa tuota rakkautta vastaan.

Turvallisuuden nälkä. Jeesus voi täydellisesti tyydyttää meidän turvallisuuden nälän. Hän on se Korkein, jonka suojassa saamme istua ja Kaikkivaltias, jonka varjossa yöpyä. Siksi voimme ilolla laulaa: ”Herra on minun turvani ja linnani, hän on minun Jumalani, johon minä turvaan” (Ps. 91:2).

Ollessamme Keski-Aasiassa keskellä aseellista vallankumousta meitä kysyttiin, eikö siellä ole turvatonta. Jouduin miittimän vastausta, sillä aseet lauloivat kuoleman laulua kaikkialla ympärillämme. Sittem totesin, että ainoa turvallinen paikka maailmassa on olla Jumalan tahdossa.

Tarkoituksen nälkä. Jeesus voi täydellisesti tyydyttää meidän tarkoituksen nälän. Meidän ei Hänen ominaan tarvitse koskaan olla toimeettomia eikä työttömiä. Jeesus on antanut meille kuninkaallisen toimeksiannon: ”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni” (Matt. 28:18-19).

Ikuinen elämä. Kun ihminen söi hyvän ja pahan tiedon puusta, kuolema alkoi tehdä työtä hänessä. Olemme kaikki tulleet osallisiksi tuosta kuoleman todellisuudesta. ”Yhden ainoan ihmisen teko toi maailmaan synnin ja synnin mukana kuoleman. Näin on kuolema saavuttanut kaikki ihmiset, koska kaikki ovat tehneet syntiä” (Room. 5:12). Jumala ei kuitenkaan tahdo kenenkään kuolemaa, vaan että jokainen saisi elää. ”Minä olen tämä elävä leipä, joka on tullut taivaasta, ja se, joka syö tätä leipää, elää ikuisesti. Leipä, jonka minä annan, on minun ruumiini. Minä annan sen, että maailma saisi elää” (Joh. 6:51).

Jeesus antoi oman ruumiinsa siksi leiväksi, jota syömällä ihminen elää ikuisesti. Mitä se tarkoittaa käytännössä? Miten hän antoi ruumiinsa meille leiväksi? Hir-

vittävällä kärsimyksellään ja kauhealla kuolemallaan Jeesus sovitti jokaisen ihmisen synnit. Hän maksoi meidän kaikkien syntivelan. Nyt hän sanoo, että jokainen, joka uskoo Häneen saa synnit anteeksi. Silloin hän syö Jeesus-leipää jaa saa elää ikuisesti! Se on elämää, joka alkaa Jumalan yhteydessä täällä maitten päällä ja jatkuu kerran taivaassa. ”Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, sillä on iankaikkinen elämä” (Joh. 6:54).

Miten me teemme sen tänään? Herran pyhässä ehtoollisessa: ”Ottakaa, tämä on minun ruumiini.”, ”Tämä on minun vereni, liiton veri, joka vuodatetaan kaikkien puolesta” (Mark. 14:22-23). Suuri on uskon salaisuus! ●

Asko Matikka

Pastori, sielunhoitoterapeutti

Herran palvelijatar

LUUK. 1:46-55

MARIAN ILMESTYSPÄIVÄ 18.3.

Magnificat (Luuk. 1:46-55) on yksi kristikunnan eniten käyttämistä lauluista ja rukouksista. Se on samanaikaisesti vanhan liiton psalmien päätös ja kruunu sekä uuden liiton ylistysvirsi alkukordi (**Erkki Ranta**). Marian ylistysvirressä on sekä henkilökohtaisia että kansallisia piirteitä kuin myös lopunajallisia sävyjä. Sen profeettallinen luonne näkyy vanhatestamentillisessä sanastossa ja heijastumisissa. Tärkein esikuva on Hannan ylistyslaulu (1. Sam. 2: 1-10).

On oletettavaa, että ylistysvirsi olisi syntynyt Marian vaivalloisella matkalla Nasaretista ylös Juudeaan hänen mennessään tervehtimään serkkuaan Elisabetia, joka odotti lasta. Pyhä Henki avasi ylistyksen padot Elisabetin sanojen kautta, jotka kerrotaan hymniä edeltävissä jakeissa 41-45.

Hymni ei ole Jeesuksen äidin Marian ylistämistä, vaan Jumalan suuruuden tun-

nustamista. Hymnin nimenä käytetty sana Magnificat tarkoittaa sekä kreikassa että latinassa ”tehdä suureksi”. Ylistys on aina Jumalan suuruuden tunnustamista: Marian sielu ylistää Herran suuruutta, hänen henkensä riemuitsee Jumalasta, Vapahtajasta. Voimallinen on tehnyt hänelle suuria tekoja. Hänen nimensä on pyhä. Hän on muistanut kansaansa ja osoittanut laupeutensa Abrahamille ja hänen jälkeläisilleen, ajasta aikaan, niin kuin hän on kansan isille luvannut. Näin Maria ylistää Jumalan uskollisuutta, joka jatkuu polvesta polveen.

Samalla ylistys on ihmisen oman pienuuden kokemista: Maria sanoo olevansa vähäinen palvelija, johon Herra on luonut katseensa. Alkutekstin kreikankielinen palvelijaa tarkoittava sana *duulee* merkitsee kirjaimellisesti orjaa, jota pidetään Jumalan ihmisen korkeimpana kunnianimenä. Monen Vanhan testamentin henkilön tavoin Maria asettuu kokonaan ja tietoisesti Jumalan käytettäväksi. Hän ilmaisee suostumuksensa tehtävään sanomalla ”Minä olen Herran palvelijatar. Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit” (j. 38). Tämä on se mieli ja asenne, jota Magnificat opettaa meille.

Jakeiden 46–48a pohjalta **Martti Luther** kirjoittaa, että Maria ei riemuitse neitsyydestään eikä alhaisuudestaan, vaan yksinomaan Jumalan lapeudesta. Pääpaino ei ole ”alhaisuudella” (v. 1938 käännös), vaan sanalla ”katsoi” (”Jumala on katsonut”, v. 1938 käännös). Lutherin mukaan ylistettävää ei ole Marian alhaisuus, vaan Jumalan suhtautuminen häneen, ”samoin kuin jos ruhtinas ojentaa kätensä kerjäläiselle, ei ylistettävää ole kerjäläisen alhaisuus, vaan ruhtinaan hyvyys ja armollisuus.” Jakeen 47 sana ”Vapahtaja” on koko ylistysvirren avainsana. Tätä sanaa käyttämällä Maria ilmaisee ymmärtävänsä Jumalan suuren suunnitelman poikaansa varten.

Seuraavien jakeiden 48b–52 osalta **Luther** toteaa, että Jumala sallii uskovien olla voimattomia ja sorrettuja... vaikka juuri sillä hetkellä Jumala on kaikkein voimallisimmin läsnä, vaikkakin salattuna. ”Kun ihmisen voima pettää, alkaa Jumalan voima, mikäli usko on elävä ja odottava. Kun ahdistus loppuu, ihminen näkee, millainen voima on heikkouden takana. Niin oli Kristuskin ristillä voimaton, ja kuitenkin hän oli silloin suurimmassa voimassaan ja kukisti synnin, kuoleman, helvetin, perkeleen ja kaiken pahan.”

Myös päätösjakeissa 53–55 näkyy Lutherin mukaan, että vain Jumala auttaa ja että työ on yksin hänen, ei kenenkään muun. ”Sen vuoksi olemme kristittyjä ja sen vuoksi meillä on Raamattu, että saatamme joutua ahdistukseen ja kokemaan oman riittämättömyytemme, niin että Jumala siten saa tehdä työnsä meissä.”

Maria jättää kaiken Jumalalle eikä ota itselleen kunniaa. Hän ei pöyhkeile tai kuvittele itsestään liikoja. Hän ei kehu olevansa Jumalan äiti, vaan ryhtyy arkiaskareisiin kuten ennenkin, näyttämättä että mikään Jumalan suurista lahjoista tai armosta kuuluisi erityisesti juuri hänelle.

”Hän oli yhä kylän vähäisimpiin kuuluva nainen. Kuinka vilpitön ja puhdas sydän hänellä olikaan! Kuinka hämmästyttävä ihminen hän oli! Millainen voima kätkeytyikään hänen nöyryyteensä! Oli varmasti monia, jotka tapasivat hänet, puhuivat hänen kanssaan, söivät ja joiivat hänen seurassaan ja ehkä väheksyivät häntä, mutta jos he olisivat tienneet, hänen ylemmyytensä olisi tuntunut heistä musertavalta”, Luther pohtii.

Kun Maria kiitosvirressään laulaa, että ”tästedes kaikki sukupolvet ylistävät minua autuaaksi” (j. 48), viittaa ”kaikki sukupolvet” toisaalta Israelin heimojen kaikkien aikojen ihmisiin ja toisaalta maailman kaikkien kansojen ihmisiin, jotka evankeliumi tulee tavoittamaan. Tä-

mä ei ole suoranaisesti ennustus, vaan osoittaa Marian lujaa uskoa enkelin sanomaan, jonka mukaan syntyvä lapsi on oleva ”suuri” ja ”Korkeimman Poika”, jolle annetaan Daavidin valtaistuin (j. 32).

Samaa säveltä soi hymnin lopun ja-keissa 54–55 ajatus siitä, että Jumalan, kansojen kaitsijan, Israelin isäksi kutsuma Abraham (Jes. 41: 8–9) on kansojen isä Kristuksen kautta. Hänen saamansa siunauksen ja lupauksen mukaisesti kaikki kansat tulevat siunatuiksi (1. Moos. 12: 3; Ps. 98: 3; Miika 7:20). Tässä avautuvat jo koko maailmaa koskevat lähetystyön näköalat. ●

Juha Auvinen

toiminnanjohtaja, rovasti
Medialähetys Sanansaattajat

Kunnian kuninkaan alennustie

MATT. 21:12–17 (18–22)

PALMUSUNNUNTAI 25.3.

Palmusunnuntain evankeliumi teksti voi yllättää. Emme kuulekaan kavioiden kopsetta, kun rauhanruhtinas saapuu Daavidin kaupunkiin nöyrällä ratsullaan. Sen sijaan kohtaamme rauhanhäiritsijän, joka huutaa ja heiluttaa ruoskaa temppelissä. Pyhän evankeliumitekstiä ei ainakaan voi syyttää aiheiden runsaudesta. Saarnaaja voi tarttua itse temppelin puhdistukseen ja sen merkitykseen, viikunapuun kiroamiseen tai esimerkiksi rukoilemiseen, joka nostetaan esiin evankeliumin alussa ja lopussa.

Jeesus itse on myös tutkimisen arvoisen. Temppelissä esiintyy vihainen ja radikaali Jeesus. Kohtaus on poikkeuksellinen, mutta toisaalta linjassa evankelistojen antamien kokonaiskuvien kanssa. Kenties tekstin äärelle sopii kysyä: Olemmeko me tehneet mestaristamme liian lempeän? Olemmeko julistaneet hänen valtakuntansa jonkinlaiseksi pilvilinnaksi tai uskovaisten kollektiiviseksi mieli-

kuvituspaikaksi, jolla ei ole minkäänlaista tarttumapintaa tähän maailmaan?

Temppeliepisodi on innostanut myös päinvastaisiin Jeesus-tulkintoihin. Näiden tulkintojen mukaan Jeesus oli vallankumouksellinen ja poliittinen johtaja à la Che Guevara. Oliko Jeesus juutalainen kiivailija, selootti? Kysymyksen voi laajentaa myös yleisluontoiseksi: onko uskonnollisuuden sekä kiivailun välillä jonkinlainen sidos? Ovatko uskovaiset keskimääräisemmin fanaattisempia kuin uskonnottomat?

Jeesus ei ole Raamatun ainoa tulisielu. Mieleen tulee ainakin kuumakalle Mooses, joka kosti verisesti maamieheensä kohdistuvan väkivallan (2. Moos. 2:11–12) ja paiskasi vihoissaan laintaulut murskaksi nähdessään kansansa epäjumalanpalveluksen (2. Moos. 32). Epäjumalanpalvelus oli syy myös Paavalin kiivauteen Ateenassa (Ap.t. 17:16).

Kiivailu ei kuulosta hyvältä. Yhdistämme sen riitaisuuteen ja äkkipikaisuuteen. Sanotaanhan sananlaskujen kirjassa: ”Kiivas mies panee alulle riidan, pitkämielinen riidan lopettaa.” ja ”Älä lyötyädy kiivaan miehen seuraan, älä ryhdy äkkipikaisen kumppaniksi.” Jeesus ei tosin tainnut pitää jälkimmäistä ohjetta täysin yleispätevänä. Eikö yksi hänen opetuslapsistaan ollut tunnettu kiivailija? Silti voimme todeta: elämän jääkiekkopelissä jäähykoneet haittaavat koko joukkuetta.

Näkökulma kuitenkin muuttuu, jos muistamme, että kirjoitusten mukaan Jumalakin on kiivas (mm. 5. Moos. 4:24). Ei vihaa tai vihastumista ole missään julistettu synniksi. Vihasta ei toisaalta ole kuin silmänräpäys syntiin. Silti esimerkiksi viha yhtenä seitsemästä kuolemansynnistä pitäisi ymmärtää ennemminkin vihanpidoksi tai vihamielisyydeksi kuin vihan tunteeksi. ”Vaikka vihastuttekkin, älkää tehkö syntiä”, opettaa apostoli. **Apulannan** aina niin kristillisessä lyriikassa,

on vastaava vire: ”Aggressio! Päästä, päästä irti jo. Ennen kuin se taittuu johonkin tyhmään.”

Toisinaan aggressiota, vihaa ja kiivailua tarvitaan. Eikö juuri tällaisesta mielenmaisemasta kummunnut Jumalan profeettojen, kuten Aamoksen, sanoma? Vääryyden kuuluukin herättää vihaa! Viha on luontainen tunne ja vihastuminen yleisinhimillinen kokemus. Tässä mielessä voimme vahvistaa edellä mainitun siteen. Oikeudenmukaisuus on kristinuskon avainsanoja. Raamattu antaa runsaasti esimerkkejä kiivaudesta, joka on valjastettu hyvän saavuttamiseen.

Jeesuksen teko tulee tulkita tästä näkökulmasta. Jeremian tavoin hän on heikkojen ja sorrettujen puolella. Jeesus hyökkää temppelein väärinkäyttöä, tarkemmin ilmaisuuna sen tekopyhyyttä ja pinnallisuutta vastaan. Ilmaus ’rosvojen luola’ viittaa siihen, että temppeleistä oli tullut sen kävijöille turvapaikka ja verho. Jumalanpalvelusaktiivisuus muka takasi Jumalan mielisuosion, vaikka muuten elämässä kierrettiin Jumalan tahto niin kuin kärsivä ihminen laupiaan samarialaisen tarinassa.

Palmusunnuntaina elämme vielä viollettia paaston aikaa. Sitä suuremmalla syyllä päivään kuuluu lain saarna sekä oman sydämemme temppelein tutkinta, esimerkiksi virren 412 sanoin: ”Puhdistithan temppelein, puhtaaksi tee minutkin. Aja ulos sielustani, väärän rauhan markkinat, synnin juonet julkeat”.

Runotyttö -romaanista on jäänyt mieleeni päähenkilö Emilian toive, että karhut tulisivat metsästä ja raatelisivat pahantekijät. Toive viittaa profeetta Eliasaan, jonka välityksellä Jumala osoitti pyhyytensä suorastaan pelottavalla tavalla: Jumalan profeetan pilkkaajat kuolivat karhujen raatelemina. Jumala on pyhä ja pyhyys käy yksiin kiivauden kanssa. Psalmissa kysytään Jumalalta: ”Kuka tuntee

vihasi koko ankaruuden? Kuka kylliksi pelkää sinun kiivauttasi?”

Jumala meidät totisesti saa huutamaan: ”Hoosianna!” Jerusalemin temppelepapisto kohtasi palmusunnuntain jälkeisenä päivänä kiivaan messiaan, joka toi rauhan sijaan miekan maan päälle. Huomatkaamme kuitenkin, ettei kiivailu ollut Jeesuksen itsetarkoitus. Temppeleissä tapahtuu muutakin: Jeesus parantaa sokeita ja rampoja. Lapset laulavat hoosianna. Kun vielä otamme huomioon kokonaiskuvan Jeesuksesta, emme voi mitenkään pitää Jeesusta kiivailijana. Tätä näkökulmaa perustele mm. **Joseph Ratzinger Benedictus XVI** kirjassaan ”Jeesuksen viimeiset päivät”.

Jumala ei vastaa vääryyteen vihalla vaan rakkaudella, joka on Rauhanruhtinaan sanoma meille kaikille. Palmusunnuntain aasi, lastenkaltaisten ylityshuudot ja profeettojen sanoma universaalista rauhasta eivät todista maan päällisestä ja vallankumouksellisesta messiaasta vaan taivaallisesta Jumalan Pojasta, joka vastaa pahaan hyvällä.

Johanneksen tallettama Jeesuksen sana: ”Hajottakaa tämä temppele, niin minä saan sen nousemaan kolmessa päivässä” sekä kärsimyspsalmin sana: ”kiivaus sinun temppeleisi puolesta kuluttaa minut”, liittyy temppelevälikohtauksen laajempaan yhteyteen pelastuksesta ja Jeesuksen merkityksestä. Jeesuksen kiivaus on itsensä lahjoittavan rakkauden kiivautta, ristin kiivautta. Tämä kiivaus tulee meidänkin asettaa esikuvaksi tässä vihapuheiden, typeryyden ja uskonnottomuuden ajassa.

Jeesuksen toiminnasta seuraa, että temppelein kaikkein pyhin avautuu rukouksen tilaksi kaikille kansoille. Jeesuksen ristinkuoleman ja ylösnousemuksen tähden meillä on pääsy Jumalan luokse. ●

Timi Korhonen

Pastori, Mäntsälän seurakunta

Pyhä ehtoollinen

2. MOOS. 12:1–8, 11–14, MATT. 26:17–30
KIIRASTORSTAI 29.3.

Israelin kansan vapautuminen Egyptin orjuudesta oli Israelin historian käänne-
piste. Siksi pääsiäinen oli juutalaisuudes-
sa tärkein ja vanhin juhla. Varsinaiset lait
Israelin kansa sai vasta erämaavaelluksel-
la autiomaassa, mutta pääsiäistä koskevat
ohjeet Mooses saa jo Egyptissä.

Pääsiäisen yönä Herra kulki niiden ta-
lojen ohi, jotka olivat karitsan verellä
merkittyjä. Siksi pääsiäisen sanomassa
vähintään yhtä tärkeää kuin orjuudesta
vapautuminen on se, että tiettyjen talo-
jen asukkaat säästyivät kuolemalta. Näin
pelastus ei ole ainoastaan sitä, että ihmi-
nen tempaistaan Jumalan vastaisuuden
keskeltä pois, vaan myös sitä, että Juma-
la tunnistaa omansa karitsan merkistä ja
säästää heidät tuholta.

Jokainen juutalainen vietti pääsiäistä
tarkasti Mooseksen lain mukaan. Toisen
Mooseksen kirjan luku 12 kuvaa pääsiäi-
saterian viettämistä yksityiskohtaisesti.
Siinä ei kuvata ainoastaan historiassa ta-
pahtunutta ensimmäistä pääsiäistä, vaan
pääsiäisestä tehdään muistopäivä, jota on
vietettävä ikuisena säädöksenä sukupol-
vesta toiseen. Tästä alkoi myös uusi ajan-
laskutapa juutalaisuudessa.

Juutalaisen pääsiäisliturgian elementit
olivat seuraavat: Ensiksi, valittiin virhee-
tön urospuolinen uhrikaritsa. Toiseksi,
lammas uhrattiin rikkomatta siitä yhtään
luuta. Samoin Jeesukselta ei rikottu lui-
ta hänen kuollessaan. Kolmanneksi, lam-
paan veri otettiin talteen astiaan ja sitä
levitettiin talon ovenpieliin ja ovenkama-
naan. Karitsan veren kautta kansa pelas-
tui kuolemalta. Neljänneksi, lampaan liha
syötiin. Tämä on erittäin tärkeä yksityis-
kohta ja sitä painotetaan 2. Moos. 12:ssa
viisi kertaa. Pelkkä pääsiäislampaan uh-
raus

ei riittänyt, vaan se, joka oli sinun puo-
lestasi uhrattu, tuli myös syödä. Aterialle
saivat osallistua vain israelilaiset ja ympä-
rileikatut. Viidenneksi, tästä päivästä tuli
muistopäivä, jota tuli viettää ikuisesti.

Jeesuksen aikana pääsiäisen vietto oli
näistä ohjeista kehittynyt. Suurin muu-
tos oli, että pääsiäislampaat teurastettiin
kodin sijaan temppelissä ja syötiin Jeru-
salemossa. Viidennessä Mooseksen kirjas-
sa teroitetaan: (5. Moos. 16:5-6) ”Pääsiäi-
suhria te ette saa teurastaa millä tahansa
niistä paikkakunnista, jotka Herra teidän
Jumalanne, antaa teille. Te saatte teuras-
taa pääsiäisuhrin vain siinä paikassa, jon-
ka Herra valitsee nimelleen asuinsijaksi.”
Toinen suuri muutos oli se, että vain lee-
viläiset papit saivat vuodattaa lampaiden
veren temppelissä alttarille. He olivat ni-
mittäin ainoita Israelin kansasta, jotka ei-
vät erämaavaelluksella palvoneet kultais-
ta sonnia.

Jeesuksen aikana jopa miljoonat juu-
talaiset tulivat joka vuosi Jerusalemiin
juhlistamaan pääsiäistä ja syömään pää-
siäisaterian. Juutalaisen historioitsija **Jo-
sefuksen** mukaan temppelissä uhrattiin
yli 250000 pääsiäislammasta joka pääsiäi-
nen. Juutalaisten lähteiden mukaan pää-
siäislampaat myöskin ristiinnaulittiin!
Nylkemistä varten niihin asetettiin pit-
kä tikku etujalkojen läpi ja toinen vatsaa
pitkin pituussuunnassa. Juutalaiset ajat-
telivat pääsiäisen vieton kautta tulevansa
osalliseksi ensimmäisestä pääsiäisestä ja
monet juutalaiset uskoivat tulevan mes-
siaanisen pelastuksen ajan alkavan juuri
pääsiäisenä. Näin juutalaisetkin katsoivat
pääsiäisenä eteenpäin odottaen lopullista
lunastusta, josta Egyptistä vapautuminen
oli ollut esikuva.

Viimeisellä ehtoollisella Jeesus vietti
juutalaista pääsiäisateriaa. Päivän evan-
geliumitekstissä opetuslapset kysyvät
Jeesukselta: ”Minne tahdot meidän val-
mistavan sinulle pääsiäisaterian.” Jeesus

söi siis pääsiäisaterian juuri silloin kuin se Mooseksen lain mukaan pitikin. Tosin perheen sijaan Jeesus vietti sitä ope-
tuslapsien kesken. Kuitenkin toisin kuin tavallisessa pääsiäisaterian liturgiassa, Abrahamin ja Mooseksen kanssa tehdyn liiton sijaan Jeesus puhuu uudesta liitosta, joka tapahtuu hänen veressään. Normaali juutalainen pääsiäisaterian liturgia pyöri pääsiäislampaan ruumiin ja veren ympärillä, mutta nyt Jeesus puhuukin omasta ruumiistaan ja verestään. Pääsiäislampaan veri vuodatettiin temppelessä astiasta alttarille, mutta Jeesus sanookin evankeliumitekstissä seuraavasti: ”Tämä on minun vereni, liiton veri, joka kaikkien puolesta vuodatetaan syntien anteeksiantamiseksi.”

Jeesus viestittää, että hän on uusi pääsiäislammaskansan tuhoaja. Tämä on messiaan pääsiäinen ja hän on uusi uhri. Jeesus käskyy tekemään sen hänen muistokseen samoin kuin pääsiäistä oli Mooseksen laissa käsketty viettämään muistopäivänä ikuisesti. Jerusalemin temppelin tuhoutumisen jälkeen juutalaiset eivät ole pystyneet viettämään pääsiäistä Mooseksen lain mukaan. Sen sijaan kristityt edelleen syövät ja juovat ehtoollista viikoittain ja näin kristillisen ehtoollisen kautta toteutuu säädös pääsiäisaterian viettämisestä ikuisesti.

Pelkkä karitsan uhraaminen ei juutalaisuudessa riittänyt, vaan uhri tuli myös syödä, jotta se olisi kokonainen. Siksi Jeesus käskyy syömään ruumiinsa ja verensä. Vanhan ja uuden pääsiäisen ero on siinä, että uudessa pääsiäisessä uhri-
lammas on persoona ja sovituksen veri messiaan verta. Siksi Paavalikin samais-
taa Jeesuksen pääsiäislampaaseen: ”Happamattomiahan te olettekin, sillä meidän pääsiäislampaamme, Kristus, on jo teurastettu. Meidän on siis aika viettää juhlaa, ei vanhan pahuuden ja kelvottomuuden hapattamina, vaan happamattomina,

vilpittömyydessä ja totuudessa.” (1. Kor. 5:7-8) ●

Santeri Marjokorpi

TM, Avoimen raamattukoulun vastaava opettaja, Suomen Raamattuopisto

Jumalan Karitsa

MATT. 27:33–54

PITKÄPERJANTAI 30.3.

Ristinpuussa Golgatalla / salamoivan vihan alla / riippuu Poika Jumalan. / Järkkyy maa, on taivas musta, / Isä ei suo vastausta / huutoon Pojan ainoan.

Päivän virsi 68 ”Ristinpuussa Golgatalla” piirtää etemme järkyttävän kuvan pitkäperjantain tapahtumista. Virren sanat tiivistävät hyvin Matteuksen koruttoman kerronnan. Virren sanoma tiivistää Matteuksen evankeliumin tunnelman. Jumalan salamoiva viha syntii ja vääryyttä kohtaan etsii kohdettaan johon iskeä. Tuomio on väistämätön.

Raamatun kuvaus ihmisen syntisyydestä on riipaisevaa luettavaa - eikä Matteuksen evankeliumi tee siinä poikkeusta. Ihmiskunta kapinoi Jumalan tahtoa vastaan ja vihaa Jumalaa. Jumalan valittu kansa ei ole sen parempi; se suhtautuu Jumalan tahtoon nurjasti. Jumalan lähettämät profeetat se on vaientanut ja surmauttanut. Jeesuksen kohdalla he ovat menneet vielä pidemmälle; Jumalan omaa Poikaa kansan vanhimmat nimittivät pahalaisen palvelijaksi (Matt. 9:34). Ja nyt syytön on valheellisin keinoin tuomittu. Oikeusmurhaa vastaan ei nouse kansarintamaa; syytetyt läheiset ovat hylänneet herransa ja paenneet. Ohikulkijatkin saavat iloa toisen kärsimyksestä. Kuolemaantuomitut ryöväritkin yhtyivät pilkkaan (Matteus ei kerro toisen ryöväriin kääntymyksestä). Millainen sadistisuus ihmisen sydämessä asuukaan, kun jopa oman kuoleman kohdatessa toisen kärsi-

mys tuo itselle mielihyvää?

Tässä näytelmässä ei ole sankarinrooleja tarjolla. Jesaja profetoi kuinka Messiaan murhaaminen tulisi olemaan vastenmielistä katsottavaa. Auttajia ei ollut. ”Ei hänellä ollut vartta, ei kauneutta, jota olisimme ihailleen katselleet, ei hahmoa, johon olisimme mieltyneet. Hyljeksitty hän oli, ihmisten torjuma, kipujen mies, sairauden tuttava, josta kaikki käänsivät katseensa pois. Halveksittu hän oli, me emme häntä minään pitäneet” (Jes. 53).

Uskonnontunnilla toteutan välillä oheisen harjoituksen: tehtävänä on valita pieni joukko ihmisiä, jotka perustaisivat uuden ihmisyhteisön maailmanlaajuisen ydintuhon kynnyksellä. Koska pelastuskapselin kantokyky on rajallinen, opiskelijat joutuvat huolellisesti valitsemaan rajatusta joukosta uudet yhteisön perustajat. Harjoituksen tarkoituksena on pohdita millaiset ihmiset ovat pelastamisen arvoisia ja millaiset ominaisuudet edistävät ihmiskuntaa. En unohda erään pessimistin terävää havaintoa tehtävän äärellä: Onko tällaista olentoa edes järkevää pelastaa? Sillä jos se on tuhonnut itsensä ja ympäristönsä lähes täydellisesti, niin se on osoittanut mihin se korkeintaan kykenee, nimittäin tappamaan ja tuhoamaan. Miksi perustaa uutta yhteisöä, jos tulos on jälleen sama? Päivän evankeliumitekstin äärellä tämänkaltaiset kysymykset voivat nousta pintaan. Ihmiskunnan julmuus ja raadollisuus ilmenevät nyt mielikuva-harjoitustakin selkeämmin Raamatussa. Sen lisäksi, että ihminen on pahuudessaan tuhonnut toisiaan ja ympäristöönsä vuosituhansien ajan, nyt se sokeudessaan kajoaa itse Jumalan omaan Poikaan. Tuntematta Jeesusta, he surmaavat tämän raa’alla tavalla. Tulisiko tällaiselle ihmiskunnalle vielä antaa mahdollisuus, vai tuliko Jumalan mitta lopulta täyteen?

Oikeustajamme vaatii, että Jumalan rangaistus kohdistuu syntiseen ja juma-

lanpilkkaajaan, murhaajaan ja valehte-
lijaan; meihin. Päivän evankeliumi kui-
tenkin kääntää asetelman päälle. Syytön Jumalan Poika kärsii ja syyllinen eli ihmiskunta vapautetaan. Jumalan viha kohdistui hänen omaan Poikaansa. Siinä toteutui Jumalan suuri pelastussuunnitelma, joka ihmiskunnan varalle oli alusta asti laadittu. ”Hän kärsi rangaistuksen, jotta meillä olisi rauha, hänen haavojen-
sa hinnalla me olemme parantuneet.” Uk-
kosenjohdattimen tavoin Jumalan sala-
moiva viha kohdistuikin ihmiskunnan sijasta Jeesukseen – ja vapauttaa rangaistuksesta jokaisen joka turvaa Vapahtajaan. Millaisen maailman Jumala sitten Jeesuksen uhrikuoleman kautta sovitti? Syntisen, epäuskoisen ja pahan. ”Sen, joka ei synnistä tiennyt, hän meidän tähtemme teki synniksi, että me hänessä tulisimme Jumalan vanhurskaudeksi.” Langenneen maailman pelastamiseksi Jumala teki Poikansa synniksi, jotta rangaistus kohdistuisi Jeesukseen, meidän sijastamme (2. Kor. 5:21). Silloin Jumalan salamoiva viha sammui. Rauha on solmittu Jumalan kanssa. **K. V. Tamminen kirjoittaa:**

Jumala sovitti maailman. Jumala leppyi maailmalle. Mutta onko nyt sitten rauhan suhde Jumalan ja maailman välillä? Jeesuksen veren tähden Jumala on leppynyt koko maailmalle. Mutta koko maailma ei ole leppynyt Jumalalle. Se vihaa Jumalaa. On niitä, joilla on nyt rauha Jumalan kanssa, jotka ovat usko-
neet Karitsan vereen ja anteeksiantoon siinä. Mutta niitä on paljon, niitä on tässäkin, jotka vihaavat Jumalaa. Mutta Jumala uskoi meille sovituksen sanan. On suuri kunnia saada olla sovituksen ilmoittajana, saada ilmoittaa ihmisille: Jumala on sopinut teidän kanssanne. Hän on anteeksiantanut teidän syntinne Jeesuksen veren kautta.

Jumala on leppynyt maailmalle. Siinä on evankeliumi ja ilo!

Rukoilemme virren 68 sanoin:

Katso, Herra, kylmyyteeni, / sytytä nyt sydämeeni /oma rakkautesi. / Annoit kaiken, elämäsi, / minuakin Hengelläsi / auta kuuliaisiksi. / Kiitos, Jeesus, uhristasi! /Kiitos, että haavoissasi joka päivä turvan saan. / Isän käsiin kerran kuolen, / pääsen haudan tuolle puolen/ paratiisiin kunniaan. ●

Taito Heikkilä

TM, Perustan toimitussihteeri

Kristus on ylösnoussut!

HOOS. 6:1-3

PÄÄSIÄISPÄIVÄ 1.4.

”Kristus nousi kuolleista, kuolemallaan kuoleman voitti!”

Pääsiäistropari muistuttaa meitä pääsiäisen riemusta. Kuolemalla ei ole lopulta valtaa Kristukseen ja hänen seuraajiinsa. Jumalan pelastussuunnitelma toteutuu ja elämä voittaa lyhyen ja katkeran kuolemanhiljaisuuden jälkeen.

Hoosean kirjan lukukappale julistaa samoin pääsiäisen sanomaa. Sitä on kirjossa luettu Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksen kautta. Siksi se on myös Vanhan testamentin lukukappaleena tänään. Raamatun tekstien sanoma kuuluu: tulkaa elävän Jumalan luo! Hän antaa elämän, sillä hän on elävä Jumala. Hänen yhteydessään sinäkin saat elää!

Hoosea palveli profeettana 700-luvulla eKr. pohjoisessa kuningaskunnassa Israelissa. Profeetan tehtäviin kuului nuhdella kansaa sen rikkomuksista, mutta ennen kaikkea myös kehottaa kääntymykseen. Parannussaarna tähtää parannukseen. Se pitää sisällään sekä lakia, että evankeliumia. Lain saarna raatelee kuulijansa leijonan tavoin ja osoittaa kansan rikko-

mukset. Hoosean aikalaisille kuuluivat tuomion sanat epäjumalanpalveluksesta ja Jumalan hylkäämisestä. Laki oli ehdoton – rikoksesta seuraa rangaistus. Jumalan langettama rangaistus myös kävi toteen. Vuonna 721 eKr. Israelin pääkaupunki Samaria hävitettiin. Hoosean kirjan kuudennen luvun alku kertoo tuosta tuomiosta, joka oli jo alkanut toteutua.

Profeetan julistus piti sisällään myös lohdun sanoman, evankeliumin. Jumala kutsuu kääntymykseen ja palaamaan luokseen. Jumalan luo palaaminen tuo elämän. Synnin rangaistus kestäisi aikansa, mutta Jumala palauttaisi kansansa yhteyteensä ja sitoisi sen haavat. Tässä Hoosea korostaa Jumalan kaikkivaltiutta; kaikki tulee Jumalan kädestä. Kansan tulee muistaa, että Jumala hallitsee myös sodan ja kuoleman keskellä. Sokeat luonnonvoimat eivät vallitse Jumalan valtakunnassa, vaan hän yksin. Yksin Jumala kykenee sitomaan ne haavat, jotka hän on katsonut tarpeelliseksi kansaansa lyödä. ”Tulkaa, palatkaamme Herran luo! Hän on raadellut, mutta hän myös parantaa, hän on lyönyt, mutta hän myös sitoo haavat” (Hoos. 6:1).

Raamatun lukijat ovat pohtineet sitä, kuka jakeissa 1-3 puhuu. Vaihtoehtoisia lukutapoja on esitetty ainakin kolme. Ensinnäkin on luontevaa ajatella, että kyseessä on Hoosean julistus ja kehotus parannukseen. Toiseksi, kyseessä voi olla kansan keskuudesta nousevasta äänestä. Näin tämä katkelma olisi katumusliturgiaa jossa kansa rukoilee ja osoittaa katumustaan. ”Tulkaa, palatkaamme...” Kolmantena vaihtoehtona on esitetty, että kyse olisikin Hoosean ironisesta puhetavasta. Puheen sävy olisi kevyt ja omavoimainen ja ristiriidassa sanojen kanssa. Kansa kunnioitti Jumalaa vain huulillaan. Kansa ajatteli näin, että Jumalan tahtoa voi rikkoa mielin määrin, kunhan aina palataan Jumalan luo. Tuomioistuimes-

sa moni taparikollinen katu tekojaan ja tunnustaa rikoksensa tuomion lyhenemisen toivossa, mutta vapauden koittaessa lupaukset unohtuvat.

Mikäli kyseessä on kansan keskuudesta nouseva katumusliturgia, kuten **professori Antti Laato** esittää, niin se sopii hyvin yhteen sen kanssa mitä Vanha testamentti puhuu Jumalasta. VT:ssä tunnustetaan se tosiasia, että Jumala todella on parantaja (2. Moos. 15:26) ja että jatkosakin Jumala lupaa toimia samalla tavoin: ”Näettehän nyt: minä olen ainoa, ei ole muuta jumalaa minun rinnallani. Minä lähetän kuoleman, minä annan elämän, minä lyön ja minä parannan, minun vallassani on kaikki.” (5. Moos. 32:39). Ajatus Jumalasta parantajana toistuu tässä katumusliturgiassa: ”Vain päivä tai kaksi, ja hän virvoittaa meidät, kolmantena päivänä hän nostaa meidät ylös, ja niin me saamme elää ja palvella häntä.” (6:2).

Luvulla kolme oli symbolinen merkitys Lähi-idässä. Se pitää sisällään ajatuksen valmiiksi tulemisesta ja päätökseen saattamisesta. Se merkitsi myös uutta ratkaisevaa käännettä. Luku kolme toistuu muun muassa Lain antamisena kolmantena päivänä (2. Moos. 19:10) ja Joonan kirjassa, jossa profeetta vietti kolme päivää ja kolme yötä meripedon vatsassa.

Alkukirkko on tulkinnut Hoosean kirjan 6:2 Kristuksen ylösnousemuksesta käsin. Tämä on nähdäkseni oikeutettua juuri siksi, että Hoosean kirjassa julistuksessa näkyvät laki ja evankeliumi. Hoosea julisti kansan rikkomuksista ja kääntymyksen tarpeesta, mutta hänen julistuksensa sisälsi myös evankeliumin. Jumalan sana raatelee, mutta myös parantaa. Laki osoittaa synnin joka surmaa ihmisen, mutta se raivaa tilaa evankeliumille; Kristus on kärsinyt rangaistuksen puolestamme ja me saamme siksi elää. Pääsiäisen sanoma Jeesuksen ylösnousemuksesta avaa näin evankeliumille entistä syvem-

män merkityksen. Tyhjä hauta kertoo siitä, että kuolema on voitettu ja että Jeesus elää. Jeesuksen ylösnousemuksen tähden mekin saamme uskoa, että ylösnousemus tulee myös meidän osaksemme. ”Jumala, joka herätti kuolleista Herran, on herättävä meidätkin voimallansa” (1.Kor. 6:14). Myös **Lutherille** oli selvää, että Kristus nousi kuolleista kolmantena päivänä ja että Hoosea ennusti sen. Luther kirjoittaa: ”Kristus yksin tehtiin eläväksi kahden päivän kuluttua ja nousi kolmantena päivänä kuolleista. Profeetta osoittaa nyt, että tämän ylösnousemisen hedelmä kuuluu meillekin; sen tähden hän tekee Kristuksen elämän meidän elämäksemme ja hänen ylösnousemuksensa meidän ylösnousemukseksemme...Kristus nousi kolmantena päivänä kuolleista. Mutta profeetta sanoo: meidät hän tekee eläviksi kahden päivän kuluttua, ja kolmantena päivänä, kun Kristus nousi kuolleista, mekin nousemme. Koska me synnin tähden olimme kuoleman lapsia, meidän olisi myös täytyntä iankaikkisesti jäädä kuolemaan. Mutta Jumalan Poika on ottanut kantaakseen meidän syntimme ja ristin häpeäpuussa täysin sovittanut ne, ja kun hän nousi kuolleista, hän voitti kuoleman, jonka hän oli kärsinyt meidän edestämme. Sen tähden mekin saamme aikaamme nousta kuolleista ja elää, koska Kristus on noussut kuolleista. Hänen kauttansa meidän kuolemamme on voitettu ja elämä, jonka olimme kadottaneet, meille takaisin annettu.” •

Taito Heikkilä

Ylösnouseksen kohtaaminen

MATT. 28:8-15

2. PÄÄSIÄISPÄIVÄ 2.4.

Kun pääsiäisyö ja ensimmäinen pääsiäispäivä – ainakin mitä tulee kirkkokäsikirjan antamiin pyhäpäivien otsikoihin – keskittyvät itse ylösnousemustapahtu-

maan, on toisen pääsiäispäivän keskukseksi ihmisen ja ylösnouseksen Jeesuksen kohtaaminen ja sen synnyttämät vaikutukset. Vaikka näitä kahta ei voi koskaan käytännössä erottaa toisistaan, on ne kuitenkin ajatuksellisesti pidettävä erossa. Kristinuskon sanoman julistamisessa on keskeisen tärkeää keskittyä ylösnousemukseen historiallisena tapahtumana, joka on riippumaton ihmisen tunteista, reaktioista, mielipiteistä, uskosta, epäilyksestä, epäuskosta, ylipäättään mistään, mikä on ihmisessä tai mitä hänessä tai hänelle tapahtuu. Mutta toiseksi on korostettava myös sitä, että juuri siksi, että kysymyksessä on objektiivinen historiallinen fakta, tapahtumalla on aina väistämättä myös vaikutus ihmiseen. Se ei jää kuin yksinäiseksi, unohdetuksi muistomerkeksi ihmiskunnan ajattelun ja uskomusten museoon, vaan herättää aina vastauksen ylösnousemuksen sanoman kuulevassa ihmisessä, uskon tai kieltämisen. Näiden kahden, toisilleen vastakkaisen, vastauksen malleina ovat ne reaktiot, jotka heräsivät sanoman ensimmäisissä kohtaajissa heti ylösnousemuspäivän aamuna.

Kahden erilaisen reaktion malleina ovat tekstimme kuvaamassa jaksossa Jeesuksen ystäväpiiriin kuuluneet haudalle aamuvarkaisella rientäneet naiset ja toisaalta hautaa vartioineet sotilaat ja juutalaisten hengelliset johtajat.

Tullessaan haudalle naiset eivät uskooneet. Heille Jeesus oli kuollut. Hänen ystäviään he tietenkin olivat, eli perusasenne oli myönteinen. Mutta heidän tunteensa häntä kohtaan olivat puhtaasti inhimillisen ystävyuden, surun ja kaipauksen tunteita. Jeesus oli heille edelleen Jumalan lähettämä, mutta häneen asetetut toiveet olivat romahtaneet. Olivatko he ymmärtäneet hänet ikuisiksi Jumalan Pojaksi ennen pääsiäisviikkoa, mutta nyt ei kuitenkaan enää. Nyt kuitenkin ensiksi avoin

hauta, toiseksi enkelten kohtaaminen ja heidän viestinsä ylösnousemuksesta ja tehtävänantonsa viedä tämä viesti opetustaloksille, ja kolmanneksi ja tärkeimpänä Jeesuksen itsensä kohtaaminen, herättivät heissä uskon ja virittivät häntä kohtaan tuntemaan rakkauden uuteen liekkiin. Esikuvan kaikkien aikojen toiselle reaktiolle, epäuskolle antavat ylipapit ja vartiosotilaat, ja nimenomaan tässä järjestyksessä. Sotilaat olivat – näin voitaneen päätellä – ainakin aluksi kahden vaiheilla. Heidän lähtökohtansa oli täysin vastakkainen naisten lähtökohdalle. Maassa olevan miehitysarmeijan sotilaissa oli myös Jeesukseen uskovia, ja ristiinnaulitsemista toimeenpanevien sotilaiden komentava upseeri jopa tunnusti Jeesuksen Jumalan Pojaksi tämän kuoleman jälkeen. Mutta suhtautumisen päälinja ilmeni ylenkatseellisessa ivassa, jota he osoittivat Jeesusta kohtaan. He olivat koneiston osia, jotka mekaanisesti toteuttivat heille määrättyä tehtävää pyrkien tukahduttamaan myötätunnon ja muut inhimilliset tunteet voidakseen toteuttaa julmaa pyövelin tehtävänsä.

Nyt sotilaat olivat täynnä hämmästystä, pelkoa ja kysymyksiä. Mitä on ajateltava? Enkelin astuessa alas ja työntäessä kiven haudan suulta he kävivät kuin kuolleiksi. Ja toivuttuaan he eivät voineet olla kysymättä mitä on tekeillä? Kuka tämä ristiinnaulittu oikein oli? On oletettavissa, että tämä kysymys kulki heidän sisällään koko heidän loppuelämänsä ajan. Ja on mahdollista, että monet heistä kuuntelivat tarkkaan apostolien rohkeaa ylösnousemusjulistusta helluntain jälkeen.

Mutta tässä tilanteessa sotilaiden hätänä oli epäonnistuminen annetun tehtävän suorittamisessa. Se saattoi aiheuttaa ankarimman rangaistuksen, kuoleman. Siksi he eivät menneet ensin komentajiensa tai Pilatuksen, vaan koko operaation varsinaisen taustavoiman, juutalaisten yli-

pappien luo. Jopa nämä hämmentyivät, mutta he olivat ratkaisunsa tehneet eikä mikään saanut heitä muuttamaan ajatustaan - ei ainakaan vielä. Sotilaat he lahjoivat levittämään valhetta opetuslasten muka heidän nukkuessaan (!) tekemästä hautaan tunkeutumisesta ja ruumiin ryöstöstä. Ja Matteus toteaa evankeliumia kirjoittaessaan noin kolmisenkymmentä vuotta myöhemmin, että tätä huhua levitetään vielä epäuskoon jääneiden juutalaisten keskuudessa. Se, mikä jää as-karruttamaan, on huhun keksijöiden ja ensimmäisten levittäjien selkeä tietoisuuden valheellisuudesta. Ajatellessaan omaa ratkaisuaan he eivät voineet koskaan kunnioittaa itseään, eritoten ollessaan tekemisissä Jeesusta ja ylösnousemusta julistavien apostolien tai muiden kristittyjen kanssa. Tämän hämmennyksen ja sisäisen ristiriidan he käänsivät raivoksi, joka ilmeni mm. Stefanuksen oikeudenkäynnissä.

Naisten, opetuslasten, sotilaiden ja ylipappien mallit haastavat myös meitä ylösnousemussanomien nykyisiä kuulijoita tekemään oma ratkaisumme suhteessa Jeesukseen ja hänen merkitykseensä.

Voi olla hyödyllistä viitata saarnassa myös siihen ongelmaan, mikä syntyy eri evankeliumeiden joissakin yksityiskohdissa toisistaan poikkeavien kuvausten takia. Käyttökelpoinen on ajatus, että pienet erot eivät millään tavoin kaada itse asiaa. Useimmat niistä eivät ole kontradiktoria, sovittamattomasti ristiriitaisia. Erot osoittavat, etteivät evankeliumien kirjoittajat tehneet komiteatyönä keskinäisestä sopimuksesta täysin samankaltaisia kertomuksia, vaan elävinä ihmisinä kirjoittivat muistinsa ja kuulemiensa silminnäkökuvauksen perusteella työnsä elävässä historiallisessa tilanteessa. Erot vahvistavat pääsanoman uskottavuutta. ●

Arno Toivanen

Emerituskirkkoherra, Iisalmi

Julkaisijat

Suomen Evankelisuluterilainen Opiskelija- ja Koululaislähetys ry OPKO
Suomen Raamattuopiston Säätiö SROS
Suomen teologinen instituutti ry STI
Suomen evankelisuluterilainen Kansanlähetys SEKL

Päätoimittaja

Timo Junkkaala
timo.junkkaala@gmail.com
050 545 8446

Toinen päätoimittaja

Timo Eskola
timo.eskola@sti.fi
09 668 9550

Toimitussihteeri

Taito Heikkilä
toimitussihteeri.perusta@gmail.com
041 362 4279

Ulkoasun suunnittelu ja taitto

gstj.fi

Toimitus 2018

Ville Kettunen, Markus Korri,
Santeri Marjokorpi, Leif Nummela,
Topias Tanskanen, Arno Toivanen,
Lauri Vartiainen

Neuvottelukunta 2017–2019

Keijo Rainerma (puheenjohtaja),

Juha Auvinen, Ville Auvinen,
Ruth Franzén, Markku Ihonen,
Ilmari Karimies, Jussi Miettinen,
Pekka Mäkipää, Tapio Puolimatka,
Teuvo V. Riikonen, Niilo Räsänen,
Matti Sartonon, Mauri Tervonen,
Lauri Thurén, Juha Vähäsarja

Toimituksen osoite

PL 15, 02701 Kauniainen

Kustantaja

Perussanoma Oy

Tilauspalvelu ja osoitteenmuutokset

perussanoma@jaicom.com
03 4246 5391

Tilauhinnat 2018

Opiskelijatilaus 20 €/vuosi, kesto-tilaus 45 €/vuosi, määräaikaistilaus 12 kk 48 €/vuosi, irtonumero 7 €

Ilmoitushinnat

1/1 sivu: 130 mm (lev.) x 193 mm (kork.)
250€, 1/2 sivu: vaaka 130 mm x 96,5 mm
140 €, pysty 62,5 mm x 193 mm 140 €, muut: 0,80 €/pmm, palstaleveys 62,5 mm. Hintoihin lisätään alv. (24%).

Ilmoitusten vastaanotto

aineistot.perusta@perussanoma.fi
050 361 4099

Kirjapaino

K-Print

Aikakauslehtien liiton jäsen.

ISSN 0355-7111

Perusta julkaisee mahdollisuuksien mukaan myös kirjoituksia ja kommentteja, joita ei ole erikseen pyydetty.

Perusta-lehti painetaan ympäristöystävällisesti.

**Uskon ja ajattelun avuksi
45. vuosikerta
Ilmestyy kuudesti vuodessa**